

Tips och info om syntolkning - för scenkonstaktörer i Göteborg

Sammanställt av Eli Tistelö, syntolk

Att anlita en syntolk

När en föreställning ska syntolkas anlitas en live-syntolk. För att hitta alla live-syntolkar i Sverige, som utbildats vid Fellingbro folkhögskola, finns en karta på Fellingbros hemsida: https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=17VrPHJUlrph9Q_fqzsA5w7Feql&msa=0&ll=59.1192653034469%2C20.10498000000007&spn=4.647966%2C16.907959&source=gplus-ogsb&z=5

Syntolken kan lämna en offert och när ni är överens om arvudet börjar tolken förbereda sig. Ofta vill tolken se föreställningen eller ett rep 2-3 gånger, och kanske även läsa manus. Det kan vara praktiskt att ha en kontaktperson som syntolken vänder sig till.

Att sprida info om syntolkning

Innan en föreställning syntolkas behöver information om det nå ut till publiken.

I annonseringen bör det framgå:

-**Vad** som syntolkas (och ev vem som syntolkar.) Skriv gärna något kort **om eventet** och om dom som gör föreställningen/utställningen/händelsen.

-**Var** det äger rum. Det är bra att ta med gatuadress så att det är enkelt att beställa färdtjänst och hamna rätt.

-**Vilken tid** samlingen är för den som vill ta del av syntolkning (oftast 30-45 min innan själva eventet börjar. Se rubriken "hur själva syntolkningen går till".)

-När det **slutar**.

- Om det finns tillgång till **ledsagning** och om det är fritt att ta med egen ledsagare, (eller om du måste betala ledsagarens biljett.)

- Hur det går till **att boka biljett**, (gärna ett telefonnummer).

- **Priset**

Här är några idéer om var du kan annonsera:

- **Allt om syntolkning** har ett kalendarium på nätet, där de tar med allt som syntolkas om de får veta i tid. <http://alltomsyntolkning.nu/>
- **SRF (Synskadades Riksförbund)** har en tidning, Ögonblicket, med kalendarium. Det går också att annonsera i tidningen. Ibland görs mejlutskick till medlemmar. <http://www.srf.nu/>
- **US (Unga med synnedsättning)**. Kan också vara bra att kontakta. Jag tror att de delar den mesta informationen via FB. <http://www.srf.nu/om-oss/unga-synskadade/>
- **FSBU (Föräldraföreningen för Synskadade Barn och Ungdomar)** finns också. <http://www.fsbu.org/>
- **Synverksamheten** brukar sällan användas som informationscentral, men de har en anslagstavla och träffar många med synvariationer. <http://www.vgregion.se/f/habilitering-och-halsa/mottagningar/synverksamheten/synverksamheten-goteborg/>
- Att lägga upp **information om syntolkade föreställningar/events, på den egna hemsidan** uppskattas mycket - och sprider dessutom vetskapen om att syntolkning finns till den bredare publiken.

Att finansiera syntolkning

För fria grupper, som inte har Syntolkning med i budgeten kan det gå att söka bidrag. Allmänna Arvsfonden har betalat för flera tillgänglighetsprojekt, (t ex för att syntolka Big Winds barnteaterföreställningar under en termin och för att syntolka på Stadsmuseets utställningar.)

Ibland kan SRF vara med och finansiera syntolkningar av föreställningar/utställningar, om de är intresserade av att gå på något särskilt. Här gäller det att få kontakt med deras kulturgrupp och prata direkt med dem.

Att få syntolkning att funka i praktiken

Det krävs inte bara att anlita en **syntolk** och att **annonsera**.

För att det ska bli tillgängligt för många krävs också att **ledsagning** organiseras på ett bra sätt. Och det behöver framgå i informationen, att ledsagning finns.

Publiken behöver ofta hjälp med att hitta från färdtjänstbilen in till teatern, till sin plats, till toa, till cafét i pausen och tillbaka...

Att ordna en **workshop i ledsagning** kan vara en god idé så att flera på platsen känner sig trygga med *hur* det går till att ledsaga någon som inte ser.

För att kunna genomföra syntolkningen behövs en **syntolkningsutrustning**. Kultur i Väst äger en, som det kan gå att låna och SRF har också en. Ibland kan syntolken själv ta med utrustning.

Eftersom syntolkning oftast bara finns vid en eller ett par av föreställningarna är det viktigt att **reservera några platser**, så att biljetterna inte tar slut just de dagarna.

Oftast är det bra att erbjuda publiken platser **längst fram**, där det är lättare att höra steg och känna vinddrag. De som har lite syn kan också, om ljuset är gynnsamt, se lite om de sitter långt fram. (Här finns det undantag. Några med synskadan RP behöver sitta längre bak.) Det kan ju också mycket väl hända att någon, som inte ser, går på föreställningen tillsammans med sina vänner och helt enkelt vill sitta med dem.

Till sist behövs det **tålamod**. Många som inte ser har redan en inställning till teater som något otillgängligt. Flera barn med synnedsättning, som jag pratat med, säger genast nej tack. De har redan blivit exkluderade så många gånger att de avskrivit teater från sina liv. Publikgruppen kommer *inte* tacksamt att komma springande vid minsta vink. Det gäller att inte bara prova en eller två gånger och sedan utvärdera och säga "Ingen kom, så vi lägger ner syntolkningen".

Hur själva syntolkningen går till

Vid syntolkningstillfället samlas publikgruppen tidigare än övriga publiken (det är bra om samlingstiden framgår i annonseringen kring eventet.)

Ungefär en halvtimme innan blir publikgruppen insläppta i salongen. Där delas syntolkningsutrustningen ut och alla får kolla att det funkar med lurar och volym.

Därpå är det vanligt att ensemblen gör en kort presentation av sig själva (ca 1-2 min per person). Var och en talar om vad den har på sig. På det sättet får publiken höra alla karaktärernas röster.

Därefter gör syntolken en syntolkningsintroduktion där tolken beskriver scenografin, mer om karaktärerna, om ev specialeffekter och annat som är bra att veta. Om det blir tid över kan tolken läsa lite ur programmet också.

Syntolken sitter någonstans där det inte stör övriga publiken när tolken pratar. Det kan vara i ett kontrollrum, eller i något hörn vid sidan.

Utbildning

Att översätta de visuella delarna ur ett verk för att göra det tillgängligt är en viktig uppgift och människor som jobbar med teater och andra konstarter har ofta goda förutsättningar att bli bra syntolkare. I Sverige finns en årslång syntolkningsutbildning, på halvtid, distans, på Fellingsbro folkhögskola.

Att ordna kortare utbildningar och workshops är också ett sätt att sprida kunskap i ämnet på arbetsplatsen. Bara att bjuda in en syntolk som berättar om vad en röstpresentation i anslutning till syntolkning är, och vad du förväntas säga/ inte säga, kan göra att det känns lugnare och lättare för alla.